

CZU: 343.988(478)

DOI: [10.5281/zenodo.3887509](https://doi.org/10.5281/zenodo.3887509)

CALITATEA VICTIMEI ÎN CADRUL INFRACTIUNILOR PREVĂZUTE LA art. 238 CP RM

Andrei STRATAN

Universitatea de Stat din Moldova

Prezentul articol este dedicat cercetării juridico-penale a infracțiunilor prevăzute la art.238 CP RM, sub aspectul calității victimei. Scopul investigației constă în analizarea sintetizată a infracțiunii de dobândire a creditului, împrumutului sau despăgubirii/indemnizației de asigurare prin înșelăciune din perspectiva subiectului pasiv. Grație unei abordări minuțioase a temei supuse cercetării, succedată de expunerea viziunilor doctrinare cuprinse în literatura de specialitate autohtonă și străină, subiectul dat prezintă un caracter novator. Oportunitatea efectuării unei analize individualizate a fiecărei victime a infracțiunii rezidă în necesitatea de a identifica pârguile prin care făptuitorul realizează scopul mediat al infracțiunii, și anume – obținerea unui credit, a unui împrumut sau a unei despăgubiri/indemnizații de asigurare; majorarea sumei acestora; obținerea unui credit sau împrumut în condiții avantajoase. Abordarea doctrinară a infracțiunii în cauză sub aspect comparat oferă o imagine de ansamblu asupra reglementărilor juridico-penale din legislația Federației Ruse, cu precădere în privința categoriilor de victime care se conțin în componentele de infracțiune.

Cuvinte-cheie: *credit, împrumut, indemnizație de asigurare, despăgubire de asigurare, bancă, societate de investiții, asigurător, asociație de economii și împrumut, organizație financiară nebancaară, instituție financiară, informații false.*

THE VICTIM'S PECULIARITIES IN THE LIGHT OF THE Art.238 CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The article hereunder presents a criminal analysis of the offenses comprised by article 238 PC RM, in terms of victims' quality. The purpose of this paper is to offer a comprehensive analysis of the crime of obtaining the credit, the loan or insurance damages/indemnity by fraud in the passive subject's perspective. The investigated topic is thought to be a special one due to a meticulous research powered by the doctrinaires' view points enshrined in the specialty literature. The necessity of providing an individualized characterization of each victim's particularities is argued by identifying those tools by which perpetrator acts through thus realizing the purpose of obtaining the credit, the loan or insurance damages/indemnity by fraud. The comparative aspect of crime investigation creates a general view in respect of regulations under the Russian Federation legislation, notably concerning the nature of victims comprised in the article.

Keywords: *credit, loan, insurance indemnity, insurance damages, bank, investment company, insurer, savings and loan association, non-bank financial organization, financial institution, false information.*

Introducere

Sub aspect structural, fiecare componentă de infracțiune are la bază elemente subiective care în concordanță cu cele obiective formează o normă juridică în deplinul sens. Nu poate fi concepută o infracțiune în lipsa unui făptuitor (*subiect activ*) care să atenteze la valorile sociale și interesele unei alte persoane (*victimă, subiect pasiv*). Fiind abordată atât sub aspect criminologic, cât și din punctul de vedere al dreptului penal, subiectul pasiv (victima, persoana vătămată) reprezintă persoana fizică sau persoana juridică, titulară a „valorii sociale ocrotite și care este vătămată ori periclitată prin infracțiune” [1]. Cât privește infracțiunea prevăzută la art.238 CP RM, este important să analizăm mecanismul de comitere din perspectiva victimei, în calitatea sa de valoare socială ocrotită de norma penală. În cadrul infracțiunii supuse analizei, victima este caracterizată prin una dintre următoarele entități, după caz: a) *instituția financiară care desfășoară activitatea de acordare de credite sau de împrumutare de fonduri*; b) *organizația financiară nebancaară care acordă credite*; c) *asociația de economii și împrumut*; d) *asigurătorul*.

Abordări doctrinare și reglementări legislative în cadrul Republicii Moldova

În ipoteza în care victima este *instituția financiară care desfășoară activitatea de acordare de credite sau de împrumutare de fonduri*, potrivit Legii privind Banca Națională a Moldovei [2], prin „*instituție financiară*” se are în vedere persoana juridică care prin activitatea sa acceptă depozite sau echivalente ale acestora, ce nu sunt transferabile prin diferite instrumente de plată, și care utilizează aceste mijloace total sau parțial pentru a acorda credite sau a face investiții pe propriul său cont și risc.

De menționat că, odată cu intrarea în vigoare a Legii privind activitatea băncilor [3], sintagma „*instituție financiară*” va fi una „de blanchetă” făcând trimitere la noțiunea de „bancă” stabilită la art.3 din Legea nr.202 din 06.10.2017. Cu toate acestea, victimă a infracțiunilor prevăzute la alin.(1) art. 238 CP RM poate fi nu oricare instituție financiară, ci doar cea care desfășoară activitatea de acordare de credite sau de împrumutare de fonduri. Activitățile care pot fi desfășurate de către bănci, în limitele licenței acordate, sunt prevăzute în art.14 din Legea privind activitatea băncilor, printre acestea enumerându-se: *lit.b*) acordarea de credite, printre altele: credite de consum, contracte de credit legate de bunuri imobile, factoring cu sau fără recurs, finanțarea tranzacțiilor comerciale (inclusiv forfetare); *lit.p*) orice alte activități sau servicii, permise de Banca Națională a Moldovei, în măsura în care acestea se circumscriu domeniului financiar, cu respectarea prevederilor legale speciale care reglementează respectivele activități.

De asemenea, în practica financiar-bancară pot fi identificate și alte angajamente de acordare a mijloacelor bănești. Potrivit autorului V.Cușnir [4], cadrul de incriminare a faptei prezentate la art.238 CP RM cuprinde toate categoriile de credit, acestea fiind enumerate în Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica soluționării unor litigii ce rezultă din relațiile de credit bancar din 04.02.2005 [5]. Oportunitatea unei atare hotărâri este dictată de faptul că printre litigiile cu participarea băncilor predomină cele izvorâte din relațiile de credit bancar, la soluționarea cărora în practică apar dificultăți. Astfel, în respectiva hotărâre sunt prezentate următoarele tipuri de credit: *credit „mare”*, *credit overnight*, *credit de consorțiu*, *credit în stare de acumulare*, *credit în stare de neacumulare (fără dobândă)*, *credit expirat*, *credit renegociat*, *credit prolongat*.

Este posibilă, de asemenea, participarea BNM în calitate de victimă a infracțiunilor prevăzute la art.238 CP RM. Această situație este prevăzută de art.18 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, care stabilește că Banca Națională poate acorda băncilor credite în condiții stabilite periodic de Banca Națională. Conform Regulamentului privind condițiile de acordare rezidenților a creditelor în valută străină de către băncile licențiate, aprobat prin HCA al BNM nr.16 din 22.01.2009 [6], formele de creditare în valută străină efectuate de către băncile licențiate sunt: credite bancare obișnuite, linii de creditare, factoring, scontarea (cumpărarea) cambiilor, credite pentru efectuarea operațiunilor prin intermediul cardurilor de credit, overdrafturilor, overnighturilor. Din punctul de vedere al capacității de onorare a angajamentelor și a altor factori determinanți, creditele se vor clasifica în felul următor: *activ/angajament condițional standard* – nu este niciun motiv de a considera că banca va fi expusă în prezent sau pe viitor riscului pierderii; *activ/angajament condițional supravegheat* – recuperarea plăților se face cu întârziere de la 31 până la 90 de zile; *activ/angajament condițional substandard* – recuperarea plăților se face cu întârziere de la 91 până la 180 de zile; *activ/angajament condițional dubios (îndoielnic)* – recuperarea plăților se face cu întârziere de la 181 până la 360 de zile; *activ/angajament condițional compromis (pierderi)* – recuperarea plăților se face cu întârziere de 361 de zile și mai mult.

Creditele neperformante reprezintă împrumuturi în care debitorul nu poate efectua plățile programate aferente rambursărilor de dobânzi sau de capital. Rezolvarea problemei privind volumele mari de credite neperformante și posibila acumulare a acestora în viitor este esențială. Acest lucru va contribui la reducerea în continuare a riscurilor și va permite băncilor să se concentreze pe acordarea de credite întreprinderilor și cetățenilor. Atunci când termenele de plată au fost depășite cu peste 90 de zile sau creditul este evaluat ca fiind puțin probabil să fie rambursat de către debitor, acesta este clasificat drept credit neperformant [7]. Volumele ridicate de credite neperformante pot afecta performanța băncilor prin două mecanisme principale.

În primul rând, creditele neperformante generează venituri mai mici pentru o bancă decât creditele performante, reducând astfel rentabilitatea acesteia, și pot provoca pierderi care diminuează capitalul băncii. În cazurile cele mai grave, aceste efecte pot pune sub semnul întrebării viabilitatea unei bănci, cu implicații potențiale asupra stabilității financiare.

În al doilea rând, creditele neperformante blochează cantități semnificative de resurse ale băncilor, atât umane, cât și financiare. Aceasta reduce capacitatea băncii de a acorda împrumuturi, inclusiv întreprinderilor mici și mijlocii.

Cele mai întâlnite forme de creditare acordate băncilor de către BNM sunt: *creditul intraday* și *creditul overnight*. Regulamentul cu privire la facilitățile permanente de creditare acordate băncilor de către BNM stabilește în art.2: *credit intraday* – credit în formă de descoperiri de cont, acordat pe parcursul zilei operaționale pentru efectuarea în termen a plăților curente; *credit overnight* – credit acordat pe o perioadă overnight, la o

rată a dobânzii prestabilită. Creditul overnight se acordă cu data decontării în aceeași zi cu data tranzacției și scadența în următoarea zi lucrătoare.

Atunci când Banca Națională a Moldovei este victima infracțiunilor stabilite la alin.(1) și (2) art.238 CP RM, subiectul infracțiunii este instituția financiară sau persoana fizică din cadrul acestei entități.

Pe lângă alte instituții, inclusiv societatea de investiții poate acorda credite; or, nu este obligatoriu ca aceasta să întrunească calitatea de instituție financiară pentru ca să fie victimă a infracțiunii. Societatea de investiții reprezintă o persoană juridică a cărei activitate se bazează pe furnizarea de servicii de investiții și/sau desfășurarea de activități de investiții cu titlu profesional. În susținerea celor menționate, în conformitate cu lit.b) alin.(2) art.33 din Legea cu privire la piața de capital [8], atribuțiile unei societăți de investiții includ acordarea de credite sau împrumuturi unui client în vederea de a oferi ultimului posibilitatea de a efectua tranzacții cu unul sau cu mai multe instrumente financiare, în care este implicată societatea de investiții ce acordă creditul sau împrumutul.

În continuare, *organizațiile financiare nebancale* de asemenea pot figura în calitate de victime ale infracțiunii analizate. Or, printre sarcinile de bază ale acestora se enumeră acordarea de mijloace financiare unui spectru cât mai larg de persoane, inclusiv celor din mediul extraurban. Legea cu privire la organizațiile de creditare nebancale [9] consemnează la lit.a) alin.(2) art.8 activitatea acestor entități de acordare a creditelor nebancale. Potrivit art.3 coroborat cu art.8 din legea sus-menționată, *organizația de creditare nebancale* reprezintă o societate pe acțiuni sau societate cu răspundere limitată, care desfășoară cu titlu profesional activitatea de acordare a creditelor nebancale și/sau activitatea de leasing financiar. Spre deosebire de atribuțiile entității bancare în calitate de victimă a infracțiunii, sarcinile organizației de creditare nebancale prezintă un caracter restrictive. Astfel, printre activitățile care sunt interzise organizației de creditare nebancale se enumeră: a) atragerea de depozite sau de alte fonduri rambursabile de la persoane fizice; b) efectuarea investițiilor și a aporturilor (participațiilor) la capitalul social și acordarea împrumuturilor, a creditelor, a donațiilor, în scopul procurării valorilor mobiliare sau părților sociale proprii.

Din dispoziția legală reiese că *asociația de economii și împrumut* la fel poate apărea în calitate de victimă a infracțiunii prevăzute la art.238 CP RM. În corespundere cu alin.(1) art.7 din Legea asociațiilor de economii și împrumut [10], *asociația*, în dependență de categoria licenței deținute, poate acorda împrumuturi membrilor săi.

Împrumutul, care de asemenea constituie un bun dobândit prin săvârșirea infracțiunii, are un impact semnificativ asupra circuitului fluxurilor bănești ale entității care îl acordă. Deși constituie un mijloc inerent dezvoltării economice, deseori, împrumutul are rolul unui instrument de fraudă cauzând prejudicii materiale entității-victimă. Prin urmare, se impune efectuarea unei succinte analize a conceptului juridic de împrumut și a rolului acestuia în cadrul infracțiunii abordate.

Pornind de la definiția dată în legislația civilă – art.867 CC RM, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Conform art.7 alin.(1) pct.1) al Legii asociațiilor de economii și împrumut, asociația, în funcție de categoria licenței deținute, poate acorda membrilor săi împrumuturi. Potrivit art.8 alin.(3) din aceeași lege, „*toate operațiunile de acordare a împrumuturilor și de acceptare a depunerilor de economii vor fi documentate prin contracte corespunzătoare semnate de părți* (sublinierea noastră), *ce vor reflecta clar sumele, termenele, ratele dobânzilor și alte condiții necesare, în conformitate cu prevederile legislației și cu politicile respective ale asociației*”.

O clasificare legală a împrumuturilor este prezentată în Regulamentul cu privire la clasificarea împrumuturilor acordate și dobânzilor calculate de organizațiile de microfinanțare aprobat prin Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.11/1 din 14.03.2012 [11]. În acest sens, în dependență de termenul rambursării, împrumuturile sunt clasificate în felul următor:

- **împrumut expirat** – împrumut a cărui plată în vederea rambursării nu a fost achitată mai mult de 30 de zile de la data scadenței plăților prevăzute de contract. În cazul în care un împrumut devine expirat, atunci și soldul acestuia se consideră expirat;
- **împrumut renegotiat** – împrumutul nerambursat (împrumut inițial), la care ulterior, în baza unui acord, au fost modificate clauzele contractuale de efectuare a plăților expirate;
- **împrumut prelungit** – împrumut al cărui termen de rambursare a plății, stabilită conform contractului, este prelungit în baza unui acord. Pentru calificarea împrumutului ca prelungit acordul trebuie să fie semnat

înainte de calificarea împrumutului ca expirat conform termenului de plată prevăzut în contractul inițial. Determinarea stării de expirare a împrumutului se determină în baza contractului inițial și conform noțiunii „împrumut expirat”.

La fel ca și în cazul creditelor, împrumuturile se clasifică astfel:

- **împrumut standard** – împrumut la care sunt respectate toate condițiile contractuale, care nu are plăți expirate și care nu a fost prelungit și/sau renegociat;
- **împrumut supravegheat** – împrumut la care plățile sunt expirate de la 31 până la 90 de zile inclusiv;
- **împrumut substandard** – împrumut la care plățile sunt expirate de la 91 până la 180 de zile inclusiv;
- **împrumut dubios** – împrumut la care plățile sunt expirate de la 181 până la 360 de zile inclusiv;
- **împrumut compromis** – împrumut la care plățile sunt expirate mai mult de 361 de zile.

În cele din urmă, *asigurătorul* la fel poate fi victimă a infracțiunii prevăzute la art.238 CP RM. Potrivit dispozițiilor Legii cu privire la asigurări [12], asigurătorul este persoana juridică înregistrată în Republica Moldova care, în condițiile acestei legi, deține licență pentru desfășurarea activității de asigurare. Conform alin.(4) art.31 din legea menționată *supra*, asigurătorul trebuie să-și exercite activitatea *cu respectarea normelor de prudență* specifice activității desfășurate. Prin norme de prudență înțelegem colectarea informației necesare privind identitatea asiguratului, analiza prealabilă a riscurilor în privința bunului care formează contractul de asigurare, evaluarea oportunității de acordare a primei de asigurare în cazul existenței unei atare solicitări din partea asiguratului, aprecierea necesității de a constitui o reasigurare în privința bunului asigurat în ipoteza existenței unor riscuri majore etc.

De asemenea, asigurătorul este obligat să pună la dispoziția autorității de supraveghere un *raport exhaustiv privind starea financiară* care include *date privind patrimoniul, inclusiv cel deținut în afara teritoriului Republicii Moldova, volumul obligațiilor asumate, garanțiile acordate, tranzacțiile de asigurare și reasigurare încheiate, participarea la capitalul social a altor persoane juridice*. Anume cuantumul obligațiilor asumate constituie un indiciu al solvabilității durabile a asigurătorului. Pe de altă parte, executarea obligațiilor cu reavoință de către asigurat reprezintă un risc de expunere a companiei de asigurare la un prejudiciu sporit. Cu toate acestea, este obligatoriu acordul scris al asiguratului în vederea reparării sau restabilirii bunurilor pierdute în urma survenirii cazului asigurat. Prin această prevedere legiuitorul înserează un mecanism de verificare în procesul de evaluare a oportunității de acordare a primei de asigurare.

Abordări doctrinare și reglementări legislative sub aspect comparat

Existența unui risc de creditare se atestă în cazul fiecărei operațiuni de acordare a mijloacelor bănești. Or, la momentul contractării nu este cunoscută intenția reală a făptuitorului de a dobândi prin înșelăciune creditul/împrumutul sau despăgubirea/indemnizația de asigurare.

Riscul activității de creditare reprezintă probabilitatea ca băncile comerciale să înregistreze pierderi generate de starea de insolvabilitate a clienților debitori. La nivelul ansamblului băncilor comerciale, acest risc are un caracter sistemic, nivelul său nu rezultă din simpla însumare a nivelurilor riscurilor de creditare cu care se confruntă componentele individuale ale sistemului bancar comercial, el este rezultatul „sinergic” al efectelor propagate asupra întregului sistem [13].

Potrivit doctrinarului T.Dimitrenco [14], în practica bancară din Federația Rusă tot mai mult se extinde categoria persoanelor care contractează de la instituțiile financiare mijloace bănești fără a avea intenția de a le restitui, iar ulterior acestea din urmă devin victime ale infracțiunii de dobândire a creditului/împrumutului prin înșelăciune.

În *legislația Federației Ruse*, infracțiunea de dobândire a creditului prin înșelăciune se regăsește în art.176 din Codul penal al Federației Ruse (în continuare – CP FR) sub denumirea „Dobândirea ilegală a creditului”. Astfel, la alin.(1) art.176 CP FR este sancționată dobândirea sau obținerea creditului, de către întreprinzătorul individual sau conducătorul persoanei juridice, în condiții avantajoase prin prezentarea bancii sau unui alt creditor a unor informații vădit false despre situația economico-financiară a întreprinzătorului individual sau a persoanei juridice. În continuare, conform alin.(2) art.176 CP FR, se pedepsește dobândirea ilegală a creditului de stat, precum și utilizarea creditului contrar destinației prestabilite, dacă prin aceste acțiuni au fost cauzate daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

Într-un capitol separat din Codul penal al Federației Ruse (Capitolul XXI *Infracțiuni contra patrimoniului*), în art.159.5 este incriminată fapta de escrocherie în sfera asigurărilor, care a fost introdusă în legislația rusă

în decembrie 2012, cauza fiind numărul crescând de ilegalități în domeniu. Prin escrocherie în sfera asigurărilor înțelegem dobândirea unui bun prin prezentarea informației false privind survenirea cazului asigurat sau privind majorarea sumei acestuia în raport cu cea prevăzută de lege sau de contractul părților. În ce privește obiectul componentei respective, există o diferență în raport cu norma materială clasică care incriminează infracțiunea de escrocherie (art.159 CP FR). Dacă prin obiect al infracțiunii de escrocherie în sfera asigurărilor se învederează bunul care se află în patrimoniul străin, fără dobândirea dreptului de proprietate asupra acestuia, atunci în cazul escrocheriei simple înșelarea victimei se efectuează în scopul obținerii, inclusiv, a dreptului real asupra bunului [15].

Articolul 159.5 CP FR nu reglementează într-o manieră exhaustivă categoria bunurilor care formează obiectul componentei de infracțiune analizate (mijloacele bănești, bunurile imobile sau alt tip de proprietate). Cu atât mai mult, există o incertitudine în privința participantului la relațiile de asigurare căruia îi aparține bunul asupra căruia se atentează. Totuși, în baza reglementărilor legale este identificabil un anumit cerc de subiecți cărora le-ar aparține bunurile dobândite prin înșelăciune de către făptuitor și care ar întruni calitatea de *victimă*:

- **companiile de asigurare și asociațiile de asiguratori** – în cazul acumulării și achitării indemnizațiilor/despăgubirilor în baza contractelor de asigurare mutuală;
- **asociațiile profesionale de asigurători** (ex.: Uniunea Asigurătorilor Auto din Federația Rusă și alții) – achitarea compensațiilor din fondurile acestor uniuni în schimbul despăgubirilor de asigurare;
- **structurile municipale și de stat** – cazurile când mijloacele bănești sunt prevăzute pentru achitarea primelor în baza contractelor de asigurare [16].

Sub aspect comunitar, în **Uniunea Europeană**, infracțiunea de dobândire prin înșelăciune a indemnizației/despăgubirii de asigurare atrage după sine pagube considerabile bugetelor companiilor de asigurări, precum și un deficit bugetar considerabil. Frauda în domeniul respectiv se referă la toate tipurile de asigurări care includ asigurarea de viață, asigurarea de sănătate, asigurarea medicală și asigurarea bunurilor. Acțiunile frauduloase se exprimă prin:

- prezentarea unei informații false sau incomplete în contractul de asigurare sau a unor date denaturate în formularul privind acordarea despăgubirii/indemnizației;
- prezentarea unei cereri false privind producerea cazului asigurat sau invocarea unor circumstanțe denaturate prin care se exagerează valoarea prejudiciului;
- oricare altă acțiune întreprinsă de făptuitor în vederea inducerii în eroare a asiguratorului pentru obținerea unor avantaje patrimoniale în temeiul contractului.

Această infracțiune poate fi săvârșită inclusiv de către un deținător al poliței de asigurare sau de către o terță persoană care reclamă un drept în temeiul contractului. Cifra ridicată de cauzare a prejudiciilor în mod sigur are repercusiuni asupra sistemului de asigurare în general. Din aceste considerente, suma ridicată a prejudiciilor cauzate atrage după sine achitarea unei prime de asigurare exagerate de către persoana asigurată de bună-credință. Numărul ridicat de fraude și consecințele grave îngreunează considerabil activitatea asiguratorului în acordarea despăgubirilor/indemnizațiilor la survenirea cazului asigurat. Având în vedere faptul că obținerea foloaselor bănești este realizată prin înșelăciune (prezentarea informațiilor false), este evidentă comiterea unor infracțiuni subsecvente care preced dobândirea indemnizației/despăgubirii, precum: falsificarea documentelor, escrocheria, înșelăciunea etc.

Cu toate acestea, asigurătorii au obligația contractuală de a efectua plățile necesare într-un mod prompt, de a asigura un echilibru între acțiunea de investigare a fraudelor și achitare a sumelor necesare.

Concluzii

În condițiile creșterii continue a indicelui infracțional în domeniul financiar-bancar, dobândirea unor mijloace bănești în valoare mare este posibilă și poate amenința stabilitatea sistemului financiar al entității creditoare. De regulă, făptuitorul care creează aparența unei solvabilități financiare denaturează datele prezentate către instituția creditoare, în vederea obținerii unui credit neperformant.

După cum am menționat *supra*, efectuarea modificărilor în cadrul art.238 CP RM au fost binevenite, ele fiind dictate de realitățile existente la acea perioadă de timp. Având în vedere că legislația penală se află într-o continuă ajustare, știința dreptului penal vine să anticipeze eventualele probleme care pot să apară sub aspect practic. În continuare, vom veni cu anumite **recomandări** în scopul asigurării unei perfecționări a normei penale prevăzute la art. 238 CP RM.

Alineatul (2) art.238 CP RM conține o componență de infracțiune-tip care prevede următoarele: „*Aceleași acțiuni care au cauzat daune în proporții deosebit de mari*”. Cunoscând faptul că la alin.(2) nu este consemnată o circumstanță agravantă a infracțiunii consemnate la alin.(1) art.238 CP RM, putem doar să deducem cercul victimelor cărora le sunt cauzate daune în proporții deosebit de mari. Or, infracțiunile prevăzute la alin.(1) și (2) art.238 CP RM sunt de sine stătătoare.

În altă ordine de idei, la lit.a) alin. (2) art.239 CP RM legiuitorul stabilește: „*Aceleași acțiuni care: a) au cauzat instituției financiare, asociației de economii și împrumut, organizației financiare nebankare sau asigurătorului daune în proporții deosebit de mari*”. Este neclară logica legiuitorului în aceste cazuri; or, la alin.(1) art.239 CP RM este indicat în mod expres cercul victimelor prejudiciate – „*dacă prin aceasta au fost cauzate instituției financiare, organizației financiare nebankare, asociației de economii și împrumut sau asigurătorului daune în mărime mai mare sau egală cu 500 unități convenționale*”. Considerăm că, întru a se evita o interpretare extensivă a legii penale, este mult mai argumentat de a indica în mod expres în dispoziția normei cercul subiecților pasivi.

În cazul neindicării în mod concret a cercului de persoane afectate prin săvârșirea infracțiunii, pot fi create premise pentru aplicarea arbitrară a legii în privința unui cerc nedeterminat de victime. În această ordine de idei, facem trimitere la Hotărârea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 328 alin.(1) din Codul penal (excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu), nr.22 din 27.06.2017 [17]. Astfel, Curtea a reținut că utilizarea în art.328 alin.(1) din Codul penal a noțiunii „*intereselor publice*”, care constituie o noțiune generică, ce nu poate fi definită, încalcă articolele 1 alin.(3) și 22 din Constituție (*principiul legalității incriminării și pedepsei penale*), precum și articolul 23 din Constituție (*calitatea legii penale*). De asemenea, Curtea a subliniat că legea penală în ansamblu, prin întregul său conținut, are drept scop protejarea interesului public, care se particularizează prin identificarea unor valori juridice concret determinate.

În concluzia celor expuse mai sus, se impune ca la alin.(2) art.238 CP RM legiuitorul să dispună următoarele:

„(2) Aceleași acțiuni care au cauzat instituției financiare, asociației de economii și împrumut, organizației financiare nebankare sau asigurătorului daune în proporții deosebit de mari”.

Referințe:

1. MITRACHE, C. *Drept penal român. Partea generală*. Ediția a 2-a. București: Universul Juridic, p.89.
2. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.56-57.
3. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.434-439.
4. CUȘNIR, V. *Particularitățile calificării infracțiunilor economice*. Chișinău, 2013. Disponibil: https://usem.md/uploads/files/Facultatea_de_Drept/Suport_Didactic/Ciclul_II/Note_de_Curs/003_-_Particularitatile_calificarii_infracțiunilor_economice.pdf
5. Hotărârea Plenului CSJ a RM Cu privire la practica soluționării unor litigii ce rezultă din relațiile de credit bancar, nr.5 din 04.02.2005. În: *Buletinul CSJ a RM*, 2005, nr.9/6.
6. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.47-48.
7. *Dezvoltarea piețelor secundare în contextul creșterii volumului de credite neperformante*. Disponibil: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-non-performing-loans-consultation-document_en.pdf
8. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.193-197.
9. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.108-112.
10. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr.112-116.
11. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.60-62.
12. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2007, nr.47-49.
13. POPA, I.L., DIMA, B. *Analiza Sistemului Bancar Comercial*. Timișoara: Mirton, 2004.
14. ДМИТРЕНКО, Т. Средства от невозврата кредитов. В: *Банковские технологии*, 2003, с.79-81.
15. КУЗНЕЦОВ, И.В. *Понятие и виды предметов преступлений в уголовном праве России*. Челябинск, 2007, с.32.
16. ВИШНЯКОВА, Н.В. *Объект и предмет преступлений против собственности*. Омск, 2003. с.6.
17. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.411-420.

Date despre autor:

Andrei STRATAN, masterand, Universitatea de Stat din Moldova.

Prezentat la 10.03.2020